

УПОВНОВАЖЕНИЙ Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Міністерство юстиції України

**Офіс Генерального прокурора
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено грубі порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності державної установи «Коломийська виправна колонія (№ 41)» (далі – установа), у якій на час відвідування НПМ утримувались 608 ув'язнених та засуджених.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Статтю 28 Конституції України кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

Згідно з положеннями частини 3 статті 50 Кримінального кодексу України покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України серед основних прав засуджених визначено право на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності; засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поводженню.

У 2023 році в установі мали місце випадки надмірного застосування до засуджених сили з боку персоналу.

Так, 25.01.2023 прибувши до установи, під час проведення особистого обшуку засудженого [REDACTED] у нього виник словесний конфлікт з працівниками, які проводили обшук.

У ході конфлікту працівниками установи до засудженого [REDACTED] було застосовано спеціальний засіб «кайданки» та з метою покарати за вчинені ним дії нанесено множинні удари гумовим кийком, які спричинили синці та садна на різних частинах тіла, а також множинні гематоми з розсіченнями.

Зазначене суперечить вимогам пункту 31 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, затверджених у 1957 році Економічною та соціальною радою ООН, у яких йдеться про те, що тілесні покарання не можна допускати як покарання за дисциплінарний проступок.

Про даний факт було повідомлено Івано-Франківську обласну прокуратуру, відомості внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань за

ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 3 статтею 127 КК України (катування).

На даний час, за повідомленням керівництва установи, [REDACTED] перебуває в дільниці ресоціалізації виправної колонії, процесуальні дії щодо нього не проводяться.

В установі порушується право на приватність. У більшості відвіданих житлових приміщеннях ліжка розміщуються впритул одне до одного, що позбавляє їх особистого простору.

При особистому спілкуванні із засудженими останні скаржились на нетактовну поведінку до них з боку працівників медичної частин № 41 філії державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Чернівецькій, Івано-Франківській, Закарпатській та Тернопільській областях, що порушує право засуджених на повагу до честі та гідності.

Окрім цього, під час відвідування установи встановлено суттєві порушення норм Кодексу цивільного захисту України та Вимог щодо забезпечення нумерації та здійснення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

Так, під час сигналу «Повітряна тривога» засуджені переміщуються в укриття, яке розташовується на території установи в напівпідвальному приміщенні овочесховища, де одночасно зберігаються запаси овочів та солінь для споживання у зимовий період. У зазначеному приміщенні відсутні елементарні умови для перебування людей: відсутня належна вентиляція, у результаті чого повітря перенасичене запахом бродіння капусти та продуктами гниття овочів, відсутні засоби для пожежогасіння, санвузол, бак з питною водою. Приміщення не обладнане лавками чи стільцями для сидіння, у результаті чого засуджені змушені стояти на ногах весь час, поки триває сигнал «повітряна тривога».

Окрім цього, площа приміщень укриття не розрахована на кількість засуджених, які тримаються в установі, що призводить до порушення особистого простору в умовах дії сигналу «Повітряна тривога».

У Доповіді Уряду України за наслідками візиту до України Європейського Комітету із запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 15.12.2020, серед іншого, стверджується про недопущення примусу стояння засуджених та ув'язнених протягом тривалого часу і вважається жорстким поводженням.

Також слід зазначити, що за інформацією із вебсайту «Статистика повітряних тривог» станом на 16.02.2023 в Івано-Франківській області було оголошено 289 сигналів повітряної тривоги, середня тривалість яких складала більше 1 години (найдовша тривала понад 5 годин).

Таким чином, увесь зазначений час засуджені зазнавали жорсткого, нелюдського або такого, що принижує гідність, видів поводження.

При обході камерних приміщень дисциплінарного ізолятора встановлено, що засуджені, які в ньому перебували, як правило, були одягнені у дві футболки, два або три светри, легку і теплу куртку, шапку, що є свідченням низької температури повітря в приміщеннях дисциплінарного ізолятора.

Окрім цього, деякі спальні ліжка у дисциплінарному ізоляторі були непристосовані для сну, що порушує пункту 78 Мінімальних стандартних правил поведження з в'язнями, а саме право засуджених на відпочинок.

При обході приміщень промислової зони встановлено, що обладнання більшості санітарних вузлів не відгороджені та не забезпечують засудженим можливості усамітнення під час користування ним.

Подекуди санвузли не забезпечені змивними бачками та перебувають у незадовільному санітарному стані, що суперечить пункту 12 Мінімальних стандартних правил поведження з в'язнями.

Окрім цього, при обході медичної частини № 41 філії державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Чернівецькій, Івано-Франківській, Закарпатській та Тернопільській областях встановлено, що деякі палати перебувають в антисанітарному стані, у них наявна пліснява на стінах, спостерігається значна кількість зайвих речей та зношеність постільного майна (матрасів), що суперечить пункту 19 Мінімальних стандартних правил поведження з в'язнями.

У ході відвідування установи вивчено питання ведення обліку продовольчого забезпечення, під час якого встановлено лишки продуктів харчування у їдальні установи.

Так, відповідно до Положення про організацію продовольчого забезпечення у Державній кримінально-виконавчій службі України на мирний час, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 15.06.2021 № 2160/5 при передачі продуктів харчування з продовольчого складу установи в їдальню для приготування їжі обов'язково проводиться їх зважування, і вони відпускаються начальнику (керуючому) їдальні за накладними, виписаними на підставі меню-розкладки продуктів та наказу по установі про чисельність осіб, які тримаються в установі, згідно з нормами харчування, встановленими законодавством.

Начальник (керуючий) їдальні відпускає продукти кухарям за масою на підставі котлового ордера за встановленою формою на кожне приготування їжі відповідно до меню-розкладки продуктів і чисельності тих, хто харчується в їдальні.

Так, згідно Котлового ордеру на видачу продуктів для первинної обробки і закладки їх для котла на 16.02.2023 маса кухонної солі, відпущеної кухарям, мала би складати 10,8 кг. у той же час зважуванням наявних у їдальні продуктів харчування було встановлено, що лишки солі кухонної, які знаходилися у їдальні, мали масу понад 30 кг., маса молока мала би складати 6,5 кг., а лишки, які знаходилися у їдальні, мали масу близької 10 кг.

Таким чином, наявні лишки не зможуть бути використані протягом доби, а відтак можуть зіпсуватися або призвести до зловживань пов'язаних з їх передачею або відчуженням засудженим.

В установі порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417.

У ході опитування засуджених було встановлено, що 11.02.2023 року близько 4 години в результаті замикання електропроводки відбулася пожежа у приміщенні навчального центру установи.

Ліквідацію пожежі здійснювали працівники Коломийського районного управління головного управління ДСНС України в Івано-Франківській області. У результаті пожежі вогонь пошкодив внутрішні стіни приміщення та інвентар, який там знаходився.

Відповідно записів у Книзі обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події в установі, за результатами пожежі у коридорі навчального центру було виявлено тіло засудженого [REDACTED] який загинув у результаті пожежі.

Відомості за даним фактом внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частини 2 статті 270 КК України (порушення встановлених законодавством вимог пожежної або техногенної безпеки).

На час відвідування приміщення навчального центру було прибрано, за результатами смерті засудженого [REDACTED] проводилося службове розслідування.

Під час обходу та особистого спілкування із засудженими, які відбувають покарання у секторі максимального рівня безпеки для чоловіків, засуджених до довічного позбавлення волі, у звичайних жилих приміщеннях встановлено, що адміністрацією установи не створено умов для перегляду телепередач цією категорією засуджених безпосередньо у приміщеннях, у яких вони проживають, що може розцінюватися як порушення їх прав на інформацію.

Зазначене питання потребує нормативного врегулювання з огляду на те, що пунктом 10.15 Порядку забезпечення, обліку та експлуатації меблів, інвентарю і предметів господарчого призначення установ виконання покарань і слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 27.07.2012 № 1118/5 передбачено можливість забезпечення телевізором камери для засуджених сектору максимального рівня безпеки, для засуджених до довічного позбавлення волі, а наявність телевізора у жилих приміщеннях, де відбувають покарання засуджені до довічного позбавлення волі, у звичайних жилих приміщеннях нормативно не врегульовано.

Окрім цього, відповідно Додатку 5 до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (пункт 1 розділу V) засуджені до довічного позбавлення волі можуть зберігати при собі планшетний комп'ютер без

можливості апаратної підтримки будь-яких видів SIM-карт з програмно заблокованими камерами та зарядний пристрій до нього, однак у житлових приміщеннях, де відбуваються покарання ці засуджені, відсутні розетки для заряджання планшетів.

Таким чином, засуджені змушені заряджати планшети від розеток, які встановлені у вбиральні або побутовому приміщенні поза межами житлових приміщень, що викликає численні нарікання з боку засуджених.

Потребує врегулювання питання щодо проведення особистого прийому засуджених до довічного позбавлення волі керівництвом установи, як того вимагають Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5.

Зазначеній категорії засуджених проблематично потрапити на особистий прийом, який проводиться для загальної маси засуджених, через особливості переміщення цієї категорії засуджених поза межами сектору максимального рівня безпеки, у якому вони тримаються.

Наведені порушення, у разі невжиття заходів до їх негайного усунення, можуть призвести до дискредитації держави Україна серед країн – членів Організації Об'єднаних Націй, беручи до уваги зобов'язання кожної з таких держав, згідно зі статтею 55 Статуту ООН, сприяти загальній повазі та додержанню прав людини й основних свобод.

З огляду на викладене, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у :

1. Вжити вичерпних заходів до негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки та покарання у діяльності державної установи «Коломийська виправна колонія (№ 41)», причин та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Організувати та провести перевірку стану організаційної діяльності державної установи «Коломийська виправна колонія (№ 41)», причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини, за

результатами якої вжити вичерпних заходів реагування, вирішити питання притягнення до відповідальності винних осіб.

3. Про результати розгляду цього акту реагування у місячний строк повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, додавши на підтвердження інформацію, копії документів та матеріалів фотофіксації про вжиті заходи.

Звертаю увагу, що відповідно до частини 2 статті 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», а також статті 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Потапович П. 050-967-95-51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№2392.2/39.1/4110-23/23/39.1 від 14.03.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 14.03.2023 16:54
5FBV77F7B650371D04000000E88D010044560300